ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce F. H., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2002,

takto:

I. **Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 2. 5. 2002 se zrušuje pro vady řízení.**

II. **Věc se vrací žalované k dalšímu řízení.**

III. **Žalobci se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení.**

IV. **Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Žalobou napadeným rozhodnutím zamítla žalovaná žalobcovu žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky (dále jen „odškodnění“) podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Své rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobce žádal o přiznání odškodění jako syn J. H., zemřelý však byl československým politickým vězněm a na odškodnění této kategorie účastníků národního boje za osvobození se zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce podle procesních předpisů účinných do konce roku 2002 opravný prostředek, který byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci v květnu 2002; po provedení přípravných úkonů však již tento soud o

věci samé nerozhodl; podle přechodných ustanovení k reformě správního soudnictví byla věc předána Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení (§ 129 odst. 2 a § 132 soudního řádu správního). Nejvyšší správní soud proto poté v řízení pokračoval, jako by byla podána žaloba proti správnímu rozhodnutí, a protože žádný z účastníků netrval na nařízení jednání, rozhodl o věci bez toho, aby jednání nařizoval.

Z obsahu správního spisu plyne, že žalobce svou žádost podal v dubnu 2002 u žalované. Ve vyplněném formuláři uvedl, že žádá odškodnění po svém otci J.i, který byl účastníkem domácího hnutí od roku 1939 do 11. 9. 1943. Připojil doklady, kterými osvědčil příbuzenský vztah a úmrtí otce, a zejména xerokopie části publikací, které obdržel od Magistrátu Města Ostravy (jde o poválečné sborníky, dokumentující protinacistický odboj na Ostravsku). Z nich plyne - aniž by soud tyto dokumenty závazně jako důkazy hodnotil - že J. H. byl členem ilegální odbojové organizace KSČ na F., 1. 6. 1943 při jednom ze zásahů okupační moci byl zatčen a při výsleších ubit gestapem (jeden z materiálů uvádí data 1. 7. 1943 a 9. září 1943). Dále žalobce k žádosti připojil osvědčení, vydané jeho matce A. 16. 3. 1948, jímž Ministerstvo národní obrany podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. osvědčilo, že J. H. je účastníkem národního boje za osvobození a započítává se mu doba od 1. 6. 1943 do 10. 9. 1943 jako československému politickému vězni.

Žalobce v opravném prostředku namítl, že při rozhodování nebylo vzato v úvahu, že jeho otec ilegálně pracoval už od roku 1939 až do své smrti. Tuto ilegální činnost také žalobce podle svého mínění řádně doložil.

Žaloba je důvodná.

Žalovaná ve svém rozhodnutí podsouvá žalobci, že uplatnil nárok z titulu statusu československého politického vězně a na tomto skutkovém základě také žádost zamítla. Neprávem.

Žalobce v žádosti zřetelně uvedl a na formuláři vyznačil, že nárok uplatňuje z jiného titulu, totiž z důvodu účasti svého otce na domácím hnutí, nikoli tedy podle ustanovení § 1 bod 1. písm. g) (československý politický vězeň) zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, ale podle ustanovení § 1 bod 1. písm. e) téhož zákona (účast na domácím hnutí). Jinak je ovšem správné stanovisko žalované, že na osoby se statusem československého politického vězně se zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje. Nároky těchto osob a pozůstalých po nich založil zákon č. 217/1994 Sb. (ze spisu není patrno, zda a případně s jakým výsledkem v minulosti žalobce tyto nároky uplatnil).

Pokud žalovaná vedla řízení a rozhodla tak, jako by žalobce uplatnil nárok jiný, než tomu ve skutečnosti bylo, a rozhodovala tedy o něčem, co předmětem řízení ve skutečnosti nebylo, porušila podstatným způsobem procesní předpisy, jimiž se musí řídit. Takové rozhodnutí soud zruší i bez nařízení jednání pro vady řízení [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].

V dalším řízení proto žalovaná řádně poučí žalobce o tom, jakými důkazními prostředky lze prokázat tvrzený nárok, popř. jakou cestou se lze domáhat vydání osvědčení nebo potvrzení o tom, že jeho otec byl účastníkem národního boje za osvobození (také) podle dalších ustanovení zákona č. 255/1946 Sb. Poznamenat třeba, že z xerokopií, které žalobce předložil, nelze bezpečně usoudit na to, kdy začala ilegální činnost jeho otce, v čem konkrétně spočívala, jakou dobu trvala atd. Nejsou tedy zřejmé skutečnosti, jejichž ověření je třeba k tomu, aby bylo lze dospět ke spolehlivému zjištění skutkového stavu.

Současně - protože vlastní existence uplatněného žalobcova nároku je odvislá od data úmrtí jeho matky (srv. zásadní omezení nároku pro pozůstalé děti v § 1 odst. 2 *in fine*) - poučí jej také v tomto směru a opatří v tomto směru důkaz, jímž ovšem může být i to, že žalobce setrvá na údaji v žádosti.

Při rozhodování o náhradě nákladů řízení (§ 60 s. ř. s.) vyšel soud z toho, že žalobce měl ve věci úspěch, náhradu nákladů ale nepožadoval a podle obsahu spisu mu ani náklady nevznikly. Proto soud vyslovil, že žalobci se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává. Žalovaná podle zákona právo na nákladů řízení nemá.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. srpna 2003

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu